

ALF ROSS

Lærebog i folkeret

COPYRIGHT 1961
BY
ALF ROSS
COPENHAGEN

INDHOLDSFORTEGNELSE

Kapitel I.

FOLKERETTENS BEGREB OG FORUDSÆTNINGER

§ 1.	Folkerettens begreb	11
§ 2.	Folkerettens subjekter	29
§ 3.	Suveranitetsbegrebet	42
§ 4.	Folkerettens forpligtende kraft	55
§ 5.	Folkerettens karakter	58
§ 6.	Folkeret og intern ret	69
§ 7.	Folkeret og international privatret	87
§ 8.	Folkerettens systematik	90

Kapitel II.

FOLKERETTENS KILDER

§ 9.	Retskildebegrebet og den almengyldige retskildelære	93
§ 10.	Folkerettens kilder	97
§ 11.	Kildernes indbyrdes forhold	106
§ 12.	Den officielle retskildelære	107
§ 13.	Positivism og naturret	108

Kapitel III.

FOLKERETTENS SUBJEKTER

§ 14.	Den folkeretlige pligtevne	111
§ 15.	Den folkeretlige handleevne	119
§ 16.	Den folkeretlige rettighedsevne	124
§ 17.	Den traditionelle lære om stater og statsforbindelser	127
§ 18.	Anerkendelse af stater og oprørspartier	130
§ 19.	Statssuccession	144
§ 20.	Revolutionær omvæltning	155

Kapitel IV.
DEN INDBYRDES AFGRÆNSNING AF STATERNES
MAGTSFÆRER
PRÆLIMINÆRT: TERRITORIET

§ 21. Territoriet og befolkningen som præliminære begreber	157
§ 22. Territoriets og befolkningens retlige betydning i store træk	158
§ 23. Hvilket gebet henregnes af folkeretten til en bestemt stat som dens territorium	159

Kapitel V.
DEN INDBYRDES AFGRÆNSNING AF STATERNES
MAGTSFÆRER
PRÆLIMINÆRT: BEFOLKNINGEN

§ 24. Hvilken personkreds henregnes af folkeretten til en bestemt stat som dennes befolkning	177
§ 25. Dobbelt nationalitet og hjemløshed	186

Kapitel VI.
DEN INDBYRDES AFGRÆNSNING AF STATERNES
MAGTSFÆRER:
JURISDIKTIONSKOMPETENCEN

§ 26. Grundsætningen om den territoriale jurisdiktionskompetence	188
§ 27. Exterritorialitet (Den kvalificerede fremmedret)	190
§ 28. Den almindelige fremmedret	195
§ 29. Særlige regler om skibe	211
§ 30. Havets frihed	216

Kapitel VII.
DEN INDBYRDES AFGRÆNSNING AF STATERNES
MAGTSFÆRER:
STATERNES »GRUNDRETTIGHEDER«

§ 31. Almindelig karakteristik	221
§ 32. Den formelle afgrænsning af staternes livsrum (territorialhøjheden) ...	224
§ 33. Territorialhøjhedens materielle grænser	226
§ 34. Den traditionelle lære om staternes grundrettigheder	231
§ 35. Pacta sunt servanda	235

Kapitel VIII.
TRAKTATER
PRÆLIMINÆRT: ORGANERNE FOR DET INTERNATIONALE
SAMKVEM

§ 36. Organerne for det internationale samkvem	237
--	-----

Kapitel IX.
TRAKTATER

§ 37. Ugyldige traktater	245
§ 38. Ratifikation af traktater	255
§ 39. Traktaters opfyldelse	263
§ 40. Kan traktater skabe ret og pligt for trediestat?	263
§ 41. Traktaters ophør	264

Kapitel X.
STATERNES SAMARBEJDE TIL VARETAGELSE AF
FÆLLES INTERESSER

§ 42. Samarbejdets udvikling og former	270
§ 43. Trafik, d.v.s. transport af personer, gods og meddelelser	274
§ 44. Staternes samhandel	276
§ 45. Beskyttelse af mennesket	278
§ 46. Sundhedsvæsen	282
§ 47. Private erhvervsinteresser	284
§ 48. Åndelig og teknisk kultur	285
§ 49. Retshjælp	286

Kapitel XI.
RETSBRUD OG ANSVAR

§ 50. Ledende synspunkter	288
§ 51. Det objektive retsbrud: Omstændigheder, der udelukker en handlings normale retstridighed	290
§ 52. Det objektive retsbrud: Henregnelsen til en stat	297
§ 53. Det objektive retsbrud: Interesseskrænkelsen	301
§ 54. Den subjektive tilregnelser: Skyld og skade	302
§ 55. Statens ansvar for andres handlinger (middelbar statshæftelse)	304
§ 56. Hvem kan gøre ansvaret gældende?	309
§ 57. Hvorfor består ansvaret?	312

Kapitel XII.

BILÆGGELSE AF TVISTER MELLEM STATER

§ 58. Fælles ledende synspunkter	318
§ 59. Retslig afgørelse	322
§ 60. Specielt om voldgift	334
§ 61. Specielt om domsafgørelse	340
§ 62. Politisk bilæggelse	347
§ 63. Specielt om mægling	350
§ 64. Specielt om undersøgelse	351
§ 65. Specielt om forligsbehandling	353

FORORD TIL 4. UDGAVE

Nærværende 4. udgave er ikke blot gennemset og ført ajour, men fremstillingen er på væsentlige punkter revideret under indtryk af den stedfundne udvikling eller nyere undersøgelser. Således har især de supranationale organisationer, der i det sidste tiår har set dagens lys, foranlediget mig til visse modifikationer i det grundlæggende begrebs-system.

Den i samarbejde med universitetets lektor, (nu) dr. juris Isi Foighel udgivne *Studiebog i Folkeret* udgør et tillæg til lærebogen og er, efter vor opfattelse, et fortrinligt hjælpemiddel for de studerende. Studiebogen indeholder størsteparten af de retsafgørelser, nationale som internationale, hvorpå lærebogen bygger, og lærebogen er nu forsynet med gennemgående henvisninger til studiebogen. Flittig brug af denne vil være nyttig, ikke blot fordi studenten derved får et mere livsnært billede af de menneskelige anliggender og konflikter der er folkerettens genstand, men også simpelthen fordi han herigennem vil opnå en for hans øvrige studium værdifuld rutine i at læse og analysere konkrete retsafgørelser.

Til brug for studenterne er der efter hvert kapitel (paragraf), anført forskellige spørgsmål i to grupper. Under A er opført sådanne spørgsmål der skal kunne besvares af den læser der med god forståelse har tilegnet sig hele bogens fremstilling. Ved hjælp af disse kan studenten afholde en privat eksamen til prøvelse af sine kundskaber og forståelse. Spørgsmålene under B rækker videre og kan altså ikke kræves besvarede. De står der for at anspore den interesserede til fordybet studium og eftertanke. Under C er endelig opført en ganske kort fortegnelse over litteratur (tilgængelig på Juridisk Laboratorium) som studenten med udbytte vil kunne læse til yderligere belysning af det fremstillede.

Sekretær i justitsministeriet *Ole Espersen* og folkeretsmanuduktør *Peter Gerner* har ydet værdifuld bistand til revisionsarbejdet, og jeg bringer dem begge min hjerteligste tak herfor.

København august 1961,

Alf Ross

Kapitel I

FOLKERETTENS BEGREB OG FORUDSÆTNINGER

§ 1

FOLKERETTENS BEGREB

I. *Den gængse definition.*

Når det er almindeligt at indlede en fremstilling af folkeretten med en definition af folkerettens begreb, er det fordi det er nødvendigt at foretage en afgrænsning af det retsstof der skal inddrages under fremstillingen. Man kan ingenlunde gå ud fra at en definition opstillet med dette formål for øje også dækker betydningen af ordet anvendt i andre sammenhæng, især en retlig relevant tekst. Hvis der fx foreligger en aftale om, at en vis tvist skal bedømmes på grundlag af folkerettens regler, må det bero på en konkret fortolkning, hvad der i denne forbindelse skal forstås ved udtrykket.

Principielt må det stå enhver forfatter frit for at afgrænse sit stof, og altså definere folkeretten, som han vil. Dette betyder dog ikke at definitionen er vilkårlig og hævet over kritik. For det første kræver kontinuiteten og fællesskabet i det videnskabelige arbejde at definitionen ikke unødigt afviger fra traditionel opfattelse. Videnskaben ville jo ende i babylonisk forvirring om hver forsker vilkårligt tillagde ordene en helt særegen betydning. For det andet er det af stor vigtighed at videnskabelige begreber – og da især grundbegreberne – udformes på en sådan måde at de rammer noget væsentligt, d.v.s. at de forener det der i væsentlige henseender er ensartet og adskiller det der i væsentlige henseender er forskelligartet. Selvom altså en definition er udtryk for en beslutning, og som sådan hverken sand eller falsk, kan den meget vel kritiseres som mere eller mindre hensigtsmæssig.

En definition er en erklæring om, hvad den talende vil forstå ved et vist ord. En definition er derfor ikke sand eller falsk, men mere eller mindre hensigtsmæssig, den bevises ikke, men retfærdiggøres ud fra forskellige synspunkter. Der er to formelle krav en definition ubetinget må opfylde: